

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

39022

in Metod

apostola sv. vere in cerkvene edinosti

Ob 1025 letnici

Metodove smrti

(1. 885. — 1910.)

izdalo

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda
pod zavetjem Device Marije.

Z dovoljenjem kn. šk. ordinariata v Ljubljani,
dne 14. junija 1910, št. 2440.

V Ljubljani 1910

Cena 14 vin.; 10 izvodov K 1·20,
100 izvodov K 11'—.

Tiskala Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Gg. duhovnike prosimo, naj to knjižico po zaupnikih (nabiravcih in nabiravkah „Apostolstva“) razdelijo med ljudi. Kdor ne bi prejel zadostno število knjižic, naj takoj naznaní „Apostolstvu sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani, Semeniška ulica.

Udje „Apostolstva sv. Cirila in Metoda“ dobijo to knjigo brezplačno namesto letnega poročila. Kdor more, naj za knjižico daruje vsaj 6 vinarjev za tiskarske in poštné stroške.

Letno poročilo

o delovanju „Apostolstva“ smo dodejali na koncu te knjižice. **Prihodnje leto** bomo izdali posebno **letno poročilo s slikami** in zanimivimi poročili iz misijonov, a samo za tiste ude, ki darujejo vsaj 10 vinarjev več kakor znaša nezatni letni prispevek (24 vin.); sicer bi namreč morali skoraj tretjino vseh dohodkov porabiti za tiskanje in razpošiljanje letnega poročila, kar gotovo nasprotuje namenu „Apostolstva“.

God sv. Cirila in Metoda

je glavni društveni praznik „Apostolstva“; 5. julija ali v osmini se udje lahko udeležijo popolnega odpustka. Ude prosimo, da v tem času po možnosti pristopajo k sv. zakramentom.

Kjer je „Apostolstvo“ vpeljano, tam naj se 5. julija ali v osmini opravi vsaj ena sv. maša v namen „Apostolstva“ za njega žive in mrtve ude.

Univerzitetne biblioteke
39022 v Ljubljani

podaril

Dr. Kraljčič

Sv. Cirilu in Metodu.

Apostolstvu sv. Cirila in Metoda
: pod zavetjem Device Marije :

: : posvetil : :

Silvin Sardenko.

V stani, pesem, iz srca
in odmevaj pod nebo!
Svetima naj bratoma
verni bratje čast pojo!
V eni cerkvi, o Gospod,
Združi ves človeški rod!

Sveta Ciril in Metod,
velik sta prinesla dar:
v srcih našega rodu
vnela svete vere žar.
V pravi veri, o Gospod,
združi ves slovanski rod!

Naj ljubezen vernih src
kot na holmu silni kres
z jasnim ognjem plameni
gori k Vama do nebes.
V eni cerkvi, o Gospod,
združi ves slovanski rod!

Sveto Vajino ime
 bodi bratom sveta stvar;
 v dušah naših in cerkvah
 dvičaj Vama se oltar.
 V eni veri, o Gospod,
 združi ves slovanski rod!

Enega so svita vsi
 milijoni vrh neba,
 vsi rodovi bodo naj
 z Vama enega duha.
 V eni cerkvi, o Gospod,
 združi ves slovanski rod!

K tej pesmi je naš glasbenik Stanko Premrl zložil lep, slovesen napev za mešani in moški zbor. Knezoškofijski ordinariat je z odlokom dne 16. junija 1910, števil. 2481, pesem in napev potrdil za cerkveno petje. Ta pesem naj bode bratovska himna „Apostolstva sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Device Marije“.

vzhoda luč! — pravi stari izrek. Z vzhoda nam vsak dan vzhaja zlatožarno solnce, z vzhoda nam je prisijalo božje Solnce Jezus Kristus, z vzhoda sta prišla slovanska apostola sv. Ciril in Metod, da Slovanom prižgeta luč krščanske vere in izobrazbe.

»Usmiljeni in dobrotljivi Bog hoče, da bi se vsi zveličali in prišli k spoznanju resnice. Zato je človeškemu rodu pošiljal preroke in apostole. Tudi slovanskim narodom je poslal dva apostola, namreč sv. Cirila in Metoda, ki sta Slovane razsvetlila in jih učila hoditi v luči zapovedi božjih.« Tako približno se začenjata dva staroslovanska življenjepisa o sv. Cirilu in Metodu.¹⁾

1. Mladost sv. Cirila in Metoda.

Rojstno mesto slovanskih apostolov je Solun, nekdanj imenitno mesto grškega cesarstva, sedaj pa za Carigradom najimenitnejše mesto turške države. Kakor sedaj tako je bilo že pred več kakor tisoč leti v Solunu in v okolici razen Grkov tudi mnogo Slovanov. Sv. Ciril in Metod sta torej že v mladosti imela priložnost, da se naučita slovanskega jezika.

Oče sv. Cirila in Metoda je bil imeniten vojaški dostojanstvenik Leon, materi pa je bilo ime Marija. Metod je bil že v mladosti občudovan zaradi svoje lepe postave in učenosti. Po očetovem zgledu je stopil v cesarsko službo in postal knez (cesarski namest-

1) O sv. Cirilu imamo dva stara življenjepisa, eden je slovanski, drugi latinski (spisan v Italiji), spisana pred tisoč leti; iz približno istega časa je staroslovanski življenjepis sv. Metoda. Dognano je, da so pisatelji (ali pisatelj) teh življenjepisov ali legend prav dobro poznali življenje sv. Cirila in Metoda.

nik) v neki slovanski pokrajini, najbrže v Macedoniji. Toda kmalu je spoznal, da je poklican za višje stvari. Umaknil se je v samoto, v samostan na gori Olimp (v Mali Aziji) nasproti Carigradu. Posvetil se je Bogu, da bi mogel kdaj tudi druge ljudi k Bogu voditi.

Najmlajši izmed Leonovih sinov je bil Konstantin, pozneje Ciril imenovan, rojen l. 827 (ali 826). Bil je bolj šlabotnega telesa, pa bistre glave. Kot sedemletnemu dečku se mu je sanjalo, da mu je oče naročil naj si izvoli nevesto. Izbral si je tisto, ki se mu je zdela najlepša, namreč Sofijo, t. j. Modrost (božjo). Te sanje so ga še bolj potrjevale v hrepenenju po pravi modrosti in pobožnosti. Za zgled si je vzel sv. Gregorja iz Nacianca, velikega cerkvenega učenika. Kakor je sv. Gregor svoja mladostna leta v družbi s sv. Bazilijem sredi nevarnosti tega sveta (v Atenah) posvečal učenju, čednosti in molitvi, tako tudi Ciril. Na steno svoje sobice je narisal podobo križa, pod njo pa zapisal lepo molitvico, ki jo je sam zložil: »O sv. Gregor, ti angel v človeškem telesu! Tvoja usta kakor Serafi slavijo Boga in z modrim naukom prave vere razsvetljujejo svet. Tebi se z ljubeznijo in vero priporočam v varstvo, bodi mi učenik in razsvetljevavec!« Molitev je bila uslišana. Tudi Ciril je bil pravi angel v človeškem telesu, njegova učenost pa je razsvetljevala ves svet. Prelep zgled šolski mladini!

Ko je dopolnil štirinajst let, mu je umrl oče. Očetov prijatelj, imeniten cesarski dvornik z imenom Teoktist je Cirila vzel k sebi v Carigrad na cesarski dvor, kjer se je Ciril izobraževal v družbi z mladim cesarjevičem Mihaelom. Verjetno je, da je bil oče sv. Cirila in Metoda v sorodu ali vsaj v prijateljski zvezi s cesarsko rodovino. Ciril se je v Carigradu učil pri največjih učenjakih tistega časa; med njimi je bil tudi Focij, poznejši razkolni patriarh. Na tedanjem cesarskem dvoru je bilo veliko nevarnosti proti sv. čistosti in ponižnosti. A Ciril je vedno ostal ponižen in nedolžen. Slabih tovarišev se je ogibal. Hrepenel je le

po božjih rečeh in si prizadeval, »da bi izletelec iz telesa in z Bogom živel« (staroslovanska legenda). Vse je občudovalo njegovo ponižnost, nedolžnost in modrost. Ponujali so mu svetne časti, on si je pa izvolil duhovski stan. Mladega duhovnika so postavili za knjižničarja (varha cerkvenih knjig in zakladov) pri glavni carigradski cerkvi sv. Sofije (Hagia Sofia, t. j. Modrost božja). Ciril je pred to častno službo zbežal v samoto. Čez pol leta so ga našli in poklicali nazaj za učitelja (profesorja) na visoki šoli v Carigradu. Od tega časa so ga sploh imenovali filozofa-modrijana. Njegova modrost je zaslovela po vsem cesarstvu. Kadar je bilo treba zavriniti kakega učenega nasprotnika prave vere, so poklicali Cirila, ki je s svojo sveto učenostjo vsakega premagal.

A Ciril je zopet zahrepenel po samostanski samoti. Odpovedal se je vsemu posvetnemu, svoje premoženje razdelil siromakom in šel za svojim bratom na goro Olimp. Tukaj je živel v molitvi in zatajevanju; pogovarjal se je le z Bogom in s sv. knjigami (staroslov. legenda).

2. Sv. Ciril in Metod med Kozari.

Sv. brata sta bila čez nekoliko let poklicana iz samostana k misijonskemu delu. V svoji apostolski gorečnosti sta rada poslušala ta glas. Poganski Kozari, finskega rodu (narodi tega rodu še sedaj prebivajo na Ruskem), nekdanji prebivavci sedanje južne Rusije ob Črnem morju, so poslali v Carigrad poslanca prosit krščanskih misijonarjev. Prosili so za učene misijonarje, ker so prišli med Kozare mohamedanci in judje, ki so s svojo lažnjivo modrostjo razširjali krive nauke. V Carigradu niso imeli učenejših mož apostolskega duha kakor sta bila sv. Ciril in Metod. Okoli l. 858. sta odšla h Kozarom. Sv. Ciril je s svojo veliko učenostjo zavračal sejavce krivih nauk in v srca poganskih Kozarov z velikim uspehom sejal seme krščanske resnice; sv. Metod mu je pa pomagal urediti cerkvene in posvetne stvari. Sv. Ciril

je pri mestu Herzonu na čudežen način našel veliko dragocenost, namreč sv. ostanke rimskega papeža Klementa, ki je okoli l. 100 po Kr. tam umrl mučeniške smrti. Dragocene svetinje sv. Klementa sta sv. brata vzela s seboj in jih pozneje skozi slovenske dežele prenesla v Rim.

Po uspešnem misijonskem delu sta se okoli leta 860. vrnila v Carigrad in se zopet zatekla v priljubljeno samoto. Ciril je živel pri carigrajski cerkvi sv. apostolov, Metod pa v samostanu Polihron na azijskem morskem obrežju nasproti Carigradu.

3. Razkolni patriarh Focij.

Carigrajski škofje so bili že okoli leta 450. najimenitnejši v celi vzhodni cerkvi; imenovali so se patriarhi. Drugi škofje so jih spoštovali kakor svoje predstojnike, samo rimski papež je bil še višji. Ob času sv. Cirila in Metoda je v Carigradu vladal pobožen in častitljiv patriarh Ignacij. Ob koncu leta 857. so ga s silo odstavili, ker je odrekel sv. obhajilo razuzdanemu cesarjevemu sorodniku Bardas-u, ki je takrat vladal namesto mladega cesarja; Bardasova razuzdanost je bila očitno znana. Še istega leta so postavili za patriarha Focija, učenega moža, a popolnoma posvetnega in častihlepnega duha; kar brez vse priprave je bil v nekoliko dneh posvečen za duhovnika in škofa. Rimski papež ni mogel potrditi Focija, ki se je tako krčevito polastil patriarhovega prestola. Focij pa ni hotel odstopiti, ampak je začel razširjati sovraštvo proti Rimu. Leta 867. je sklical cerkveni zbor v Carigradu in se slovesno ločil od Rima. V jeseni istega leta je bil Focij sicer odstavljen in Ignacij zopet postavljen za patriarha, a na tistem so se še ohranili sadovi njegovega pogubnega dela. Leta 877. je Focij še enkrat postal carigrajski patriarh. Čez nekoliko let (l. 886.) je bil pregnan. Cerkvena edinost se je za silo zopet obnovila, dokler se niso Grki leta 1054. za vedno ločili od Rima.

V tako žalostnem času sta torej živelā sv. Ciril in Metod! Gotovo sta bila zelo vnetā za pobožnega patriarha Ignacija, ki je bil preje menih in je vedno ljubil meniško, molitvi in zatajevanju posvečeno življenje kakor sta ga ljubila tudi sv. Ciril in Metod. Tudi sv. Ciril in Metod sta torej bridko čutila krivico, ki se je zgodila patriarhu Ignaciju; objokovala sta nesrečno grško cerkev, ki se je vedno bolj pogrezala v posvetnost in v razkol. Sv. Ciril je bil nekdanj učenec Focijev; poznal je častihlepno in posvetnost Focijevo. Vedel je tudi, da Fociju ni veliko mar za pravo vero in cerkev. Še pod patriarhom Ignacijem je Focij začel razširjati krivoverski nauk, da ima človek dve duši, človeško in živalsko; povzročil je mnogo pohujšanja. Sv. Ciril je svojega nekdanjega učitelja ostro posvaril. Focij se je izgovarjal, da je hotel s svojim naukom samo patriarha Ignacija v zadrego spraviti. Sv. Ciril ga je pa še bolj odločno zavrnil: »Oči tvoje učenosti so sicer velike in odprte, pa zaslepljene z dimom častilakomnosti in nevoščljivosti, zato ne vidijo prave poti!« Focij se je čutil premaganega in osramočenega, posebno še, ker je vedel, da je sv. Ciril najmodrejši med njegovimi učenci. (Ta dogodek nam pripoveduje rimski knjižničar Anastazij, ki je vse te stvari v Carigradu natančno poizvedel.)

Lahko si mislimo, da bi bil Focij tako sveta in učena moža rad zase pridobil. Sv. Metodu je ponujal nadškofovsko čast. Toda sv. brata se nista dala premotiti, ampak sta tudi v onih žalostnih časih ostala neomajano zvesta pravi cerkvi Kristusovi. Zato sta tudi v nebesih najmogočnejša priprošnjika pri delu za cerkveno zedinjenje.

4. Sv. brata povabljena na Moravsko.

Ciril in Metod se nista mogla dolgo muditi v tako priljubljeni samoti. Leta 862. so prišli poslanci moravskega kneza Rastislava v Carigrad prosit slovanskih misijonarjev. »Naše ljudstvo — tako so pripovedovali — je večinoma že krščansko, ali učiteljev

nimamo, ki bi nas učili verske resnice v našem domačem jeziku, zato sv. vera med nami le po malem napreduje. Prosimo torej, pošljite nam učiteljev, ki nas poučijo v vsaki resnici!» Grški cesar Mihael III. je poslance prijazno sprejel. Spomnil se je, da ima dva goreča apostola prave vere, namreč Cirila in Metoda, ki oba znata tudi slovanski jezik.

Ciril in Metod sta bila sicer vsa srečna, da sta mogla prebivati v samoti in se tam »veseliti v Bogu«. Toda prošnji Moravcev se nista mogla ustavljati; bila sta pregoreča za razširjenje prave vere. Ciril je rekel: »Utrujen sem in bolehen, a vendar pojdem rad.« Tako govori apostol!

5. Sv. Ciril iznajde slovanske črke.

Slovani takrat še niso imeli knjig v svojem jeziku; tudi ni bilo še primernih črk, ki bi izražale vse različne slovanske glasove. Sv. Ciril je v molitvi prosil Boga za razsvetljenje in — kakor pripoveduje legenda — Bog mu je razodel slovanske črke. Potem je na staroslovanski jezik prestavil nedeljske evangelije in najpotrebnejše molitve. Tako je sv. Ciril postal ustanovitelj slovanske književnosti.

Že same staroslovanske črke razodevajo veliko bistrournost Cirilovo, še večja bistrournost se pa kaže v tem, da je znal takrat še neuglajeni slovanski jezik tako lepo in spretno porabiti za spisovanje knjig. Vsakemu je znano, kako natančno je treba poznati jezik in kako dolgo se je treba vaditi, ako hočemo, da bomo znali v tistem jeziku tudi spretno in pravilno pisati; še materni jezik nam pri tem prizadeva težave, kaj šele tuji jeziki. Sv. Cirilu in Metodu je bil slovanski jezik že od mladosti znan. Toda nju materni jezik je bil vendar grški; grško so govorili v domači hiši, v grškem jeziku sta se že od zgodnje mladosti učila in izobraževala v raznih vednostih. Koliko se je moral torej sv. Ciril truditi in premišljevati, da je iz navadne še neuglajene slovanske govornice izbral najprimernejše besede in oblike za izražanje visokih

krščanskih misli in resnic! Sv. Metod mu je pri tem kolikor je mogel pomagal in se zraven učil pri svojem učenejšem in bistrumnejšem bratu Cirilu. Sv. Ciril je to delo tako popolnoma izvršil, da še zdaj najučenejši možje občudujejo veliko popolnost in veliko bogastvo staroslovenskega jezika; ne samo na slovanskih, ampak tudi na nemških in drugih visokih šolah se ga še zdaj učijo. Zato se ne bomo čudili, če stari pisatelji iznajdbo slovanskih črk pripisujejo posebnemu razsvetljenju in razodetju božjemu.

To delo ni bilo samo zelo težavno, ampak tudi zelo zamudno. Kolikokrat je bilo treba različne Slované iz grškega cesarstva in moravske poslance izpraševati: »Kako imenujejo pri vas to ali ono reč, kako pri vas izgovarjajo to ali ono besedo?« To delo je trajalo gotovo več mesecev. Šele proti pomladi leta 863. sta bila sv. Ciril in Metod pripravljena za odhod na Moravsko.

Grki so bili v onem času zelo ošabni, druge narode in jezike so prezirali; celo latinskega jezika se niso hoteli več učiti. Zato moramo še bolj občudovati veliko apostolsko gorečnost za razširjanje prave vere, ki je sv. Cirila in Metoda priganjala, da sta se tako potrudila za slovanski jezik. Zakaj sta postala ustanovitelja slovanskega književnega jezika, slovanske izobrazbe? Zato, da bi mogla Slované utrjati v pravi veri, med njimi vzgajati prave krščanske značaje in jih učiti, kako naj »hodijo v luči božjih zapovedi« (staroslov. legenda). Dokler se bode torej po naši domovini razlegal naš mili slovenski jezik, toliko časa nas bode spominjal apostolske gorečnosti svetih bratov in nas opominjal, naj ostanemo zvesti veri, ki sta jo oznanjala sv. Ciril in Metod.

-6. Moravsko in Panonija.

Moravska država je v Ciril-Methodovem času obsegala sedanje severno Ogrsko in Moravsko. Panonija pa sedanje zahodno Ogrsko in vzhodno Štajersko; na

vzhodu je segala do Donave, na severu do reke Rabe, na jugu pa do Drave (sedanji Ptuj je bil v Panoniji). Panonski Slovenci in Moravci so bili takrat večinoma že kristjani, le da niso bili še vsi utrjeni v krščanstvu; veliko je bilo zelo slabo poučenih, nekoliko je bilo še poganov. Krščanstvo so jim oznanjali večinoma nemški misijonarji, ki so le »po malem znali slovensko, zato je tudi krščanstvo le po malem napredovalo« (Slomšek); Moravsko je spadalo pod pasavskega, Panonija pa pod solnograškega nadškofa.

Moravci in Panonci so bili takrat pod nemško nadoblastjo. Kralj Ludovik (843—876), vladar velike frankovske države, je večkrat izkušal utrditi svojo nadoblast nad Panonijo in Moravskim; zato je skrbel, da se tam utrdi cerkvena oblast nemških škofov. Panonski knez Pribina (840—861) je bil zvest zaveznik frankovskega cesarja, tako tudi njegov naslednik knez Kocel (vsaj prva leta svojega vladanja). Moravci so se pa večkrat vojskovali za neodvisnost; tudi svoje cerkvene razmere bi si bili radi tako samostojno uredili, da ne bi bili odvisni od tujega cesarja, ampak samo od Rima. Ljudstvo si je tudi želelo misijonarjev, ki bi dobro znali slovanski jezik. Tako torej lahko razumemo, zakaj je moravski knez Rastislav (846—870) poslal v Carigrad prosit slovanskih misijonarjev.

7. Sv. apostola na Moravskem.

V prvi polovici leta 863. (v majniku ali juniju) sta sv. Ciril in Metod v spremstvu moravskih poslancev prišla na Moravsko. S seboj sta prinesla svete ostanke sv. Klementa in slovanski prevod nedeljskih evangelijev. Knez Rastislav ju je slovesno sprejel. Zbral je najboljše mladeniče svoje države in jih izročil sv. Cirilu in Metodu, da jih naučita brati in razlagati svete knjige v slovanskem jeziku in jih pripravita za duhovski stan. Sv. Ciril in Metod sta torej najprej ustanovila nekako šolo za vzgojo prihodnjih duhovnikov (misijonarjev), nekako semenišče. Zraven sta pa še nadalje na slovanski jezik prevajala

sveto pismo in bogoslužne knjige. Kot misijonarja sta hodila po moravskih vaseh in mestih ter oznanjala besedo božjo v čistem in milem slovanskem jeziku; povsod preganjala pogansko temo, razne zmote in poganske navade, ki jim je bilo slabo poučeno ljudstvo še vedno vdano. Ljudstvo je rado poslušalo tako sveta in učena moža kakoršnih do tedaj še ni videlo. Ljudje so bili ginjeni, ko so slišali besedo božjo v tako gladkem in sladkem maternem jeziku; sveta gorečnost apostolskih misijonarjev jih je vnemala za življenje po krščanski veri. Večinoma sta prebivala na *Velehradu*, glavnem mestu tedanje moravske države.

Za Moravsko so bili takrat zelo viharni časi. Leta 864. so bili Moravci od frankovske vojske premagani. Plačevati so morali davke in gledati, kako so se tuji velikaši naseljevali in utrjevali na moravski zemlji. Komaj so čakali prilike, da bi se mogli zopet otresti tuje nadoblasti. Za sv. Cirila in Metoda ti časi niso bili posebno ugodni. Vendar sta mirno nadaljevala svoje delo. Pridobila sta si zaupanje moravskega ljudstva. Nju učenci so hitro napredovali v učenosti in krščanskem življenju. Bližal se je čas, ko bi jih bilo treba posvetiti v duhovnike in potem samostojno urediti moravske cerkvene razmere. Zato je bilo treba dobiti dovoljenja višje cerkvene oblasti v Rimu.

8. Sv. Ciril in Metod med Slovenci.

V tedanji Panoniji so prebivali Slovenci, ki so takrat govorili skoraj isti jezik kakor tedanji Moravci (Čehi). Gotovo so si tudi panonski Slovenci zaželeli svetih učiteljev, ki sta njih sosede Moravce poučevala v lepem domačem jeziku. V začetku leta 867. sta prišla sv. Ciril in Metod v Panonijo; morebiti sta bila že na potu v Rim ali pa sta se hotela na povabilo panonskega kneza Kocela umakniti iz nemirne Moravske ter evangelij krščanskega miru oznanjati Panoncem. Knez Kocel jima je izročil nad 50 učencev, da jih pripravita za duhovski stan. Skoraj eno leto

sta ostala v Panoniji, poučevala učence in po vsej deželi razširjala in utrjevala krščansko vero. Panonški Slovenci so bili prav kakor Moravci vsi srečni, ko so poslušali tako sveta apostolska moža; bili so jima vdani s prav otroško ljubeznijo.

Spomladi leta 868. sta sv. Ciril in Metod odpotovala v Rim, da se poklonita rimskemu papežu in od njega dobita potrebno oblast za ureditev cerkvenih razmer v Panoniji in na Moravskem. V Rimu so že nekoliko izvedeli o apostolskem delovanju sv. Cirila in Metoda; zato so ju želeli videti. Verjetno je, da sta že v Panoniji dobila od papeža vabilo, naj prideta v Rim.

Ko se je po zahodnih deželah raznesel glas, da so se Grki po Fociju zapeljani ločili od Rima, takrat sta torej sv. Ciril in Metod odpotovala v Rim, da na grobu sv. Petra pokažeta svojo neomajano zvestobo in vdanost do prave cerkve. Popotovala sta skozi naše dežele; verjetno je, da sta se med potjo v naših deželah večkrat ustavila in oznanjala besedo božjo. S seboj sta nosila ostanke svetega Klementa; zato nekateri mislijo, da so cerkve sv. Klementa v ljubljanski škofiji (Mojstrana, Rodine, Bukovščica, Suhadole), spomin na sv. Cirila in Metoda. Med potjo sta se nekoliko pomudila v Benetkah in se pogovarjala z oglejskim patriarhom, ki je imel takrat cerkveno oblast nad našimi deželami do Drave. Mogoče je, da sta med svojimi učenci imela tudi kakega Slovence iz oglejskega patriarhata.

9. V Rimu.

V jeseni leta 868. sta sv. Ciril in Metod prišla v spremstvu nekoliko svojih učencev v Rim. Rimljani so še pred prihodom sv. bratov izvedeli, kako učena in sveta moža se bližata Rimu s svetinjami sv. papeža Klementa. Papež Hadrian II. (867—872.) sam in rimski meščani so jima šli v slovesnem sprevedu s prižganimi svečami naproti, da sprejmejo sv. slovanska apostola in svetinje sv. Klementa.

Papež se je kmaiu prepričal, da ima pred seboj sveta in apostolska moža, ki sta že veliko storila za razširjanje sv. vere. Pokazala sta mu bogoslužne knjige v slovanskem prevodu; papež jih je potrdil in dovolil službo božjo (sv. mašo) obhajati v slovanskem jeziku. V cerkvi Marije »Pri jaslicah« (Marije Snežnice) je papež blagoslovil slovanske bogoslužne knjige in potem sta sv. Ciril in Metod v tej cerkvi pela sv. mašo v slovanskem jeziku. Učenci so pa prepevali svete pesmi v čast božjo in v čast Mariji Devici. V Marijini cerkvi se je torej v Rimu prvikrat prepevala slava božja v slovanskem jeziku.

Kvaterno nedeljo v adventu leta 868. (19. decembra) sta bila sv. Ciril in Metod posvečena v škofa, njuni učenci pa v mašnike in diakone. Najprej so maševali v cerkvi sv. Petra, potem v cerkvah sv. Petronile, sv. Andreja, sv. Pavla. Rimljani so občudovali svetost in gorečnost sv. Cirila in Metoda in njihovih učencev.

10. Smrt sv. Cirila.

Sv. Ciril je bil že od mladosti slabotnega telesa. A v slabotnem telesu je prebival velik apostolski duh in ga priganjal k tako težavnim misijonskim potom. Goreča želja, da na grobu sv. Petra izkaže svojo vdanost sveti cerkvi, je njegovemu telesu dala še toliko moči, da je mogel priti v Rim. Ali tukaj so mu začele moči vidno pojemati. Čutil je, da se ne bode mogel več vrniti k svoji ljubljeni čredi. Že od mladosti vajen samostanskega življenja je hotel zadnje dni svojega življenja preživeti v samostanu in umreti kot menih, da bi je bil že posvečen v škofa.

Zadnje dni Cirilovega življenja nam prav ginljivo opisuje staroslovenska legenda: — Nekega dne je Ciril v zamaknjenju videl Boga in začel prepevati: »V hišo Gospodovo pojdemo, veseli se moj duh, poskakuj srce! Odslej ne bodem več služil cesarju ali komu drugemu na zemlji, ampak le Bogu.« Naslednji dan

je oblekel meniško haljo in si izbral ime Ciril ter tako k luči pridejal luč (t. j. prejšnjemu slavnemu imenu novo slavno ime). Petdeset dni je preživel v redovniški obleki. Ko se je približala ura, da po tolikem trudu doseže mir in odpotuje v večna prebivališča, je povzdignil svoje roke in s solzami molil k Bogu: »O Bog, ki si ustvaril nebo in zemljo, ti vselej poslušaj one, ki delajo po tvoji volji, ki se te bojé in izpolnjujejo tvoje zapovedi, usliši mojo molitev. Ohrani mojo čredo (Slovane) zvesto sv. veri, reši jo brezbožne in poganske zlobe tistih, ki te zasramujejo, pomnoži svojo cerkev z novimi množicami, in združi vse v edinosti. Tiste, ki si mi jih dal, ti izročam kot tvoje, vladaj jih s svojo mogočno desnico in varuj jih s svojimi perutmi, da vsi hvalijo in slavijo tvoje ime, Očeta in Sina in sv. Duha. Amen!« Poslovil se je od svojih učencev in jih poljubil s sv. poljubom. Potem je mirno v Gospodu zaspal, dne 14. februarja 869, star 42 let. —

V zanjih dneh Cirilovega življenja nas zanimajo dve stvari: izprememba imena in zadnja molitev.

Ciril se je prej imenoval Konstantin. Zakaj si je kot rimski menih izbral ravno ime Ciril? Aleksandrijski škof sv. Ciril se je v petem stoletju najbolj odločno vojskoval proti krivoverskemu carigrajskemu škofu Nestoriju. Njemu se je priporočal naš apostol Ciril, ker so se carigrajski Grki hoteli ravno takrat odtrgati od vere in cerkve Kristusove; na priprošnjo sv. Cirila Aleksandrijskega naj bi Bog cerkev obvaroval razkola. Iz zadnje molitve sv. Cirila vidimo, da ga je v srce bolelo, ker so se Grki ločili od prave cerkve in raztrgali cerkveno edinost. Sicer je bil takrat, ko je sv. Ciril to molil, Focij že v pregnanstvu; toda sv. Ciril je dobro vedel, da je še velika nevarnost za cerkveno edinost. Zato je molil, naj bi Bog Slovane ohranil zveste pravi veri in cerkvi, razkolnike pa zopet zedinil s cerkvijo. To je duhovna oporoka sv. Cirila, ki jo je izročil svojemu bratu, ta pa učencem.

Sv. Cirila so začeli v Rimu takoj po smrti častiti za svetnika. Pokopali so ga tako slovesno kakor so sicer pokopavali samo papeže. Na grobu sv. Cirila so se začeli čudeži goditi. Rimljani so ga še bolj častili; nad grob so naslikali podobo sv. Cirila in prižigali luči, ki so gorele noč in dan.

11. Sv. Metod ob Cirilovi smrti.

Sv. Ciril je bil učenejši kakor sv. Metod in sposobnejši za pridobivanje ljudi; s svojo modrostjo združeno s tako veliko ponižnostjo in vidno svetostjo je znal vsakega nasprotnika prepričati in pridobiti. Bil je duša misijonskega dela, ki sta ga izvrševala sv. brata. Sv. Metod je vedel, da bode s smrtjo svojega brata izgubil svojo glavno podporo. Tako daleč od domovine, med tujimi ljudmi, si skoraj ni upal več nadaljevati velikega dela, ki ga je začel v družbi svojega brata. Zato je že resno mislil, da bi se vrnil v samostan na goro Olimp, kjer je preživel svoja prva samostanska leta. Toda Ciril je še na smrtni postelji umirajoč navduševal svojega brata, naj se ne boji težav, ampak naj nadaljuje misijonsko delo med Slovani: »Glej, brat, vedno sva bila skupaj. Orala sva eno brazdo na božji njivi. Glej, jaz padam na polju. Ti pa jako ljubiš goro Olimp, toda nikar ne zapuščaj zaradi nje svojega apostolskega dela, ne zapuščaj Slovanov.« Tako se poslavlja apostol od apostola!

Papež je hotel sv. Cirila pokopati v cerkvi svetega Petra. Metod pa je prosil papeža, naj mu izroči truplo svetega brata, da ga po materini želji in naročilu prenese v domovino na Grško in tam pokoplje. Ali Rimljani in papež se niso mogli ločiti od tako velikega svetnika kakor so ga spoznali v sv. Cirilu. Metod je odnehal. A prosil je, če že mora Cirilovo truplo počivati v Rimu, naj ga pokopljejo v cerkvi sv. Klementa, s katerim je prišel v Rim. Tako se je zgodilo. Tam še zdaj počiva.

12. Sv. Metod se vrne k Slovincem.

Sv. Metod se je v jeseni leta 869. kot panonsko-moravski nadškof vrnil v Panonijo. Njegova obširna nadškofija ni bila nič več odvisna od nemških škofov, ampak le od Rima. Pa še drugo važno oblast je dobil od papeža. S seboj je namreč prinesel papeževo pismo z dovoljenjem, da sme službo božjo opravljati v slovanskem jeziku. Tako so bili Slovani od papeža visoko odlikovani in postavljeni v vrsto najbolj omikanih narodov.

Panonija in moravska država sta bili do takrat še misijonski deželi pod varstvom nemških škofov. Sedaj je pa nadoblast nemških škofov (solnograškega in pasavskega) prenehala. Frankovski kralj se je začel bati za svojo svetno nadoblast. Od raznih strani so se vzdignili nasprotniki proti sv. Metodu. Nemški škofje, Adalvin solnograški, Hermanrik pasavski in Ano brizinški (Freising), so ga poklicali pred sodbo.

13. Metod — mučenik.

Kako je Metod sedaj pogrešal svojega modrega brata! Odločno je sicer branil svoje pravice, skliceval se je, da ima le papež pravico nad njim soditi. A nič ni pomagalo. Obsodili so ga (leta 870); skoraj tri leta so ga imeli zaprtega v ječi. Ker so bili takrat ljudje sploh zelo surovi, si lahko mislimo, da so z obsojenim »tujcem« Metodom zelo grdo ravnali. Metod je postal mučenik. Trpel je ne samo telesno, ampak tudi duševno.

V svoji vdanosti do katoliške cerkve je upal, da bode na papeževo povelje kmalu rešen. Večkrat je sporočil svojo pritožbo v Rim. A brez uspeha. Kako težko preizkušnjo je morala prestati njegova vdanost do rimskega papeža! Minilo je že drugo leto, a rešitve še ni bilo; vse Metodove pritožbe so namreč prestregli njegovi nasprotniki. Šele tretje leto se je posrečilo nekemu Metodovemu učencu in spremljevalcu (menda mu je bilo

ime Lazar) uiti in priti v Rim, kjer je papežu Janezu VIII. (872—882) razložil, kaj mora Metod trpeti. Papež je nemudoma poslal na Nemško jakinskega škofa Pavla kot svojega posebnega poslanca, da reši Metoda in ostro posvari nemške škofe. V prvi polovici leta 873. je bil Metod rešen. Iz ostrih pisem, katere je papež pisal nemškim škofom je razvidno, koliko je moral trpeti sv. Metod, in pa, kako so v Rimu spoštovali našega apostola.

14. Sv. Metod na Moravskem.

V spremstvu papeževega poslanca se je sv. Metod vrnil na Moravsko (l. 873.), a tudi tam so ga čakale težave. Knez Rastislav, stari pokrovitelj sv. slovan-skih apostolov, je bil med tem časom že odstavljen. Svetopolk, Rastislavov nečak, se je že l. 870. vzdignil proti svojemu stricu (Rastislavu) in ga izročil frankovskemu kralju Ludoviku, ki je dal nesrečnega Rastislava zapreti in oslepiti. Ne bomo se čudili, če je bil Svetopolk sv. Metodu manj naklonjen kakor prejšnji knez Rastislav.

Moravsko ljudstvo je sv. Metoda z velikim veseljem sprejelo. Metod je zbral okoli sebe svoje prejšnje in še nove učence ter začel izvrševati svoje pastirsko delo kot nadškof cele velike moravske države. Bil je sicer tudi nadškof panonski, a svoje oblasti nad Panonijo ni mogel v celem obsegu izvrševati, ker je Metodov prijatelj knez Kocel med tem časom (okoli l. 874.) najbrže umrl ali pa bil odstavljen.

Metodov nadškofovski sedež je bil na Velehradu, glavnem mestu moravske države. Sadovi Metodovega pastirskega delovanja so se kazali na vseh straneh. Krščansko življenje je povsod napredovalo, poganske zmote in navade so izginjale, število gorečih duhovnikov se je hitro množilo. Metodovi učenci so hodili misijonarit tudi v sosednje dežele, na Češko, Poljsko, med Hrvate in morebiti celo med Ruse. V tem času je Metod krstil češkega vojvoda Borivoja. Obenem je

cvetela krščanska slovanska izobrazba in književnost. Moravska država je bila mogočna kakor še nikoli poprej.

15. Sv. Metoda tožijo v Rimu.

Metod je izvrševal službo božjo v slovanskem jeziku, kakor mu je bilo dovoljeno že leta 869. od papeža Hadriana. Metodovi nasprotniki so se še vedno spodtikali nad tem. Celo kneza Svetopolka so pridobili na svojo stran. Kako je bilo to mogoče? Svetopolk ni bil posebno zglednega krščanskega življenja; zato mu je bila stroga verska gorečnost Metodova neprijetna. Dal se je pregovoriti od Metodovih nasprotnikov in poslal v Rim po duhovniku Janezu razne pritožbe proti sv. Metodu, češ da ni popolnoma pravoveren in da službo božjo brez papeževega dovoljenja izvršuje v slovanskem jeziku.

Sv. Metod je na papeževo povelje prišel v Rim (l. 880.) in pred papežem Janezom dokazal svojo pravovernost in nedolžnost. V pismu do kneza Svetopolka papež hvali versko gorečnost in pravovernost Metodovo, dovoljuje slovansko bogoslužje in potrjuje Metodovo nadškofovsko oblast nad Moravsko in Panonijo. Iz tega pisma je pa tudi razvidno, da Svetopolk in moravski velikaši niso bili zadovoljni s slovansko mašo, ampak so hoteli zase in za svoje spremstvo imeti latinsko mašo; to jim je papež dovolil. Najbrže jih je pri tem vodila prevzetnost; hoteli so biti več kakor preprosto ljudstvo. Še v eni važni stvari je moral papež ustreči nemški stranki; posvetil je Nemca Vihinga za škofa v Nitri, pa mu zapovedal, da mora biti pokoren Metodu kot nadškofu.

16. Metodova poslednja leta.

Metod se je potolažen in pokrepčan vrnil na Moravsko. Toda miru ni več imel, ampak vedno več bridkosti. Vihing mu ni hotel biti pokoren; na različne načine, celo s ponarejenimi papeževimi pismi, je delal proti Metodu, da bi mu izpodkopal veljavo.

Metod je svoje bridkosti potožil papežu in vprašal, če je Vihingu res poslal kako tako pismo. Papež je Metodu takoj leta 881. odgovoril. V tem pismu hvali gorečnost Metodovo in ga tolaži zaradi tolikih bridkosti.

Metod je imel v zadnjih letih vedno več skrbi. Skrbeti je moral za vzgojo duhovnikov, za prevod celega svetega pisma in raznih pobožnih knjig. Njegovi učenci so bili večinoma mladi možje izmed preprostega ljudstva. Zato se je moral neprenehoma truditi, da jih v vseh potrebnih stvareh pouči in utrdi.

17. Metodova smrt.

Metod se je postaral; star je bil nad 70 let. Tolike težave in bridkosti so ga utrdile. Približala se mu je smrtna ura. Staroslovenska legenda približno takole popisuje smrt Metodovo:

— Tako je vse težave premagal, tek dokončal, vero ohranil in pričakoval krono pravice. Ker je tako zvesto Bogu služil, zato ga je Bog ljubil. Približal se je čas, da prejme mir in plačilo za trud. Na cvetno nedeljo so se v cerkvi zbrale velike množice. Metod je bil že slab, a še je šel v cerkev, s tresočimi rokami blagoslovil kneza, duhovnike in vse ljudstvo. Potem je naročil: »Čujte pri meni do tretjega dne.« Ko se je svital tretji dan je vzdihnil: »V tvoje roke izročam svojo dušo« in na rokah svojih duhovnikov v Gospodu zaspal dne 6. aprila leta 885.

Njegovi učenci so opravili cerkvene molitve v slovanskem, grškem in latinskem jeziku. Truplo svojega pastirja so prenesli v stolno cerkev (na Velehradu). Brezštevilne množice so s svečami spremljale in objokovale dobrega učenika in pastirja. — Ti pa, sveti in častitljivi poglavar, oziraj se s svojo priprošnjo z višav na nas, ki po tebi hrepenimo. Pomagaj svojim učencem širiti pravo vero, preganjati zmote, da bi tudi mi enkrat kot tvoja čreda prišli k tebi na desnico Jezusa Kristusa, kateremu naj bo slava na vekomaj. —

18. Metodovi učenci pregnani z Moravskega.

Metodovi nasprotniki so komaj čakali njegove smrti. Njegove učence so pregnali z Moravskega. Ti so iskali zavetja pri Jugoslovanih, Hrvatih, Srbih in Bolgarih. Povsod so razširjali slovanske knjige in češčenje sv. Cirila in Metoda. Med Hrvati so Metodovi učenci vpeljali slovansko (glagoljsko) službo božjo latinskega obreda, ki je v mnogih hrvaških škofijah še zdaj ohranjena. Največ Metodovih učencev je pribežalo v Bolgarijo. Tam se je najbolj razcvela staroslovanska književnost; od tam se je v naslednjih stoletjih prenesla na Rusko.

19. Ciril in Metod — svetnika.

Sv. Ciril in Metod spadata med največje svetnike katoliške cerkve. Sv. Cirila so v Rimu takoj po smrti začeli častiti kot svetnika (glej pogl. 10.). Papežev knjižničar Anastazij, ki je Cirila osebno dobro poznal, ga v svojih pismih hvali kot občudovanja vrednega moža velike svetosti in resnično apostolskega življenja. Sv. Metoda so njegovi učenci takoj po smrti častili kot svetnika (pogl. 17.). Stari rokopisi dokazujejo, da so Hrvatje in Bolgari sv. Cirila in Metoda častili že od leta 900 dalje; od leta 1000 dalje se je njuno češčenje razširilo na Rusko. Na Češkem in Moravskem so jima v 14. stoletju začeli izkazovati javno cerkveno češčenje. Tudi Slovenci so ju od nekdanj častili. O tem glej knjigo »A. M. Slomšek o sv. Cirilu in Metodu« (Ljubljana, 1910), ki lepo dopolnjuje pričujočo knjižico. — Papež Leon XIII. je l. 1880. češčenje sv. bratov zapovedal za vso katoliško cerkev (okrožnica »Grande munus«).

Življenje sv. Cirila in Metoda priča, da sta bila velika svetnika. Bila sta iz imenitne rodovine; ponujali so jima imenitne službe, pa sta rajši zapustila svetno slavo, da bi mogla delati za slavo božjo. Sv. Ciril je bil že od zgodnje mladosti pravi angel

v človeškem telesu (pogl. 1.). Sv. Metod je bil mučenik za sveto vero in cerkev. Oba sta vzor krščanske ponižnosti (sv. Metod se je rad učil pri svojem mlajšem bratu), junaškega samozatajevanja, velikodušne požrtvovalnosti in apostolske gorečnosti za razširjanje slave božje in kraljestva božjega na zemlji.

20. Sv. Ciril in Metod — apostola.

Različni svetniki se odlikujejo po različnih čednostih. Sv. Ciril in Metod se najbolj odlikujeta po apostolski gorečnosti za razširjanje prave vere in za cerkveno edinost. O obojem ste že slišali v prejšnjih poglavjih. Tukaj le še nekoliko o nju gorečnosti za cerkveno edinost.

Katoliška cerkev pozna malo svetnikov, ki bi nam bili tako vzvišen zgled velikega katoliškega (vesoljnega) in apostolskega duha, kakor sta sv. Ciril in Metod; v nju življenju in delu se prelepo kaže vesoljnost in edinost sv. cerkve. Prišla sta z Grškega, delala za Slovane in bila neomajno vdana Rimu v onem žalostnem času, ko so se nju rojaki odtrgali od prave cerkve. Sv. Ciril je še na smrtni postelji goreče molil za cerkveno zedinjenje (pogl. 10.). Sv. Metod je bil istih misli. To je duhovna oporoka sv. Cirila in Metoda. Le tako moremo razumeti, da je ta misel tako razločno izražena v najstarejših cerkvenih molitvah, ki so jih gotovo sestavili že učenci sv. bratov in ki so še zdaj v navadi pri katoličanih in razkolnikih.

Apostolska gorečnost je sv. Cirila in Metoda vodila, da sta postala ustanovitelja krščanske izobrazbe in književnosti med Slovani (pogl. 5.).

21. Sv. Ciril in Metod — častivca Matere božje.

Češčenje Matere božje je bilo nekdanj v vzhodni grški cerkvi veliko bolj razširjeno kakor na zahodu. Vsi večji Marijini prazniki so se začeli na vzhodu; od tam so se polagoma razširili tudi na zahod. Grški menihi so zlagali najlepše pesmi v Marijino slavo.

Gořovo sta bila tudi sv. Ciril in Metod kot nekdanja grška meniha velika častivca Matere božje. Stolno cerkev na Velehradu je najbrže že sv. Metod posvetil Materi božji; na njegovem grobu na Velehradu še zdaj stoji veličastna Marijina cerkev. V Rimu sta sv. Ciril in Metod najprej maševala v Marijini cerkvi; tam so se razlegale prve slovanske Marijine pesmi (pogl. 8.).

O Marijinem češčenju na vzhodu glej krasno knjižico »Marijino kraljestvo na jutrovem« (Ljubljana, 1910; cena 50 h); vsak Marijin častivec naj bi jo prebral.

22. Kako naj častimo sv. Cirila in Metoda ?

1. Imeni sv. Cirila in Metoda se večkrat imenujeta, a večinoma le v posvetne namene. Prav zato imata primeroma malo pravih častivcev, ki bi ju častili kot svetnika katoliške cerkve. Torej častimo ju kot svetnika! Sv. brata sta vzor krščanskim možem in mladeničem. Sv. Metod je kot knez cele pokrajine spoznal, da bode mogel le potem dobro vladati, ako najprej v sebi in potem še v drugih utrdi pravo krščansko značajnost in požrtvovalnost; iz tega namena je šel v samostan. Kot misijonar in nadškof se je res izkazal kot moder poglavar in nenavadno spreten organizator (pogl. 14—16). Krščanski možje, priporočajte se sv. Metodu! Sv. Ciril je prelep zgled šolski mladini (pogl. 1. v sredi). V velikih nevarnostih na cesarskem dvoru je ohranil neomadeževano nedolžnost; dasi je bil eden prvih učenjakov onega časa, je bil vendar vedno zelo ponižen. Obenem je pa bil odločen in poln apostolskega duha. Zgled krščanskim mladeničem, preprostim in učenim! Angelsko nedolžni, pa tako junaški sv. Ciril, po čigar stopinjah je posvečena naša domovina, je primeren zavetnik za Marijine družbe (pogl. 21.). Krščanski mladeniči, častite sv. Cirila!

2. Sv. Cirilu in Metodu se priporočajmo, kadar je v nevarnosti naša vera! Onadva sta kot goreča

apostola razširjala pravo vero, preganjala zmofo in nevero; imela sta živo, trdno in stanovitno vero. Kadar se Bogu zahvaljujemo za dar prave vere (praznik sv. Treh Kraljev), spomnimo se sv. Cirila in Metoda!

Najprimerneje in najlepše pa častimo sv. Cirila in Metoda, ako po svojih močeh posnemamo nju apostolsko gorečnost in nadaljujemo njuno apostolsko delo za zedinjenje vzhodne cerkve, za zedinjenje vseh Slovanov v pravi cerkvi Kristusovi. To nam naročata sv. brata v svoji duhovni oporoki (pogl. 20.). Tako češčenje priporoča papež Leon XIII. z besedami: »Naj bi vsi častili in prosili sv. Cirila in Metoda, da po milosti, ki jo imata pri Bogu, po vseh vzhodnih deželah varujeta krščansivo, katoličanom izprosita stanovitnost, nezedinjenim pa voljo k zedinjenju s pravo cerkvijo.« Tako je sv. Cirila in Metoda častil naš veliki A. M. Slomšek, ki pravi: »Za nezaslužen dar prave vere se Bogu najlepše zahvalimo, ako po bratovščini (apostolstvu) sv. Cirila in Metoda odločenim bratom in sestram v naročje naše sv. cerkve pomagamo.«

3. Celo naš jezik in naša krščanska izobrazba nas spominja apostolske gorečnosti sv. bratov in nas opominja, naj ostanemo zvesti pravi veri in cerkvi in naj ne pozabimo naših od cerkve ločenih bratov (pogl. 5.). Sv. brata sta postala ustanovitelja staroslovanske književnosti zato, da bi mogla Slovane navduševati za krščanske vzore in vzgajati v krščanski značajnosti. Zato sta zavetnika krščanskega izobraževalnega dela, vzor krščanskim učiteljem in katehetom, ne samo slovanskim, ampak tudi drugim. — Vsaka besedica v naslovu »Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva« se dá prelepo pojasniti iz življenja in delovanja sv. Cirila in Metoda.

Sv. brata sta svetnika katoliške (vesoljne) cerkve. V apostolski gorečnosti sta

zapustila domovino in se žrtvovala za Slované. Apostolska gorečnost za sveto vero in cerkveno edinost je vodilna misel v življenju in delu sv. slovanskih apostolov. V tem duhu ju je častil Slomšek, v tem duhu je češčenje sv. slovanskih apostolov priporočal papež Leon XIII. V tem duhu ju častimo v apostolski bratovščini, ki se imenuje:

23. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Device Marije.

Žalostni cerkveni razkol, ki se je začel že ob času sv. Cirila in Metoda, ni nobenemu ljudstvu v Evropi vsekal tako globokih ran kakor Slovanom. Vzhodne Slované so Grki že v njih krščanski mladosti zastrupili z razkolom. Razkolna cerkev je sedaj po veliki večini slovanska; drugih razkolnikov je le okoli 10 milijonov. Izmed Slovanov je le okoli 35 milijonov katoliških, skoraj 100 milijonov pa razkolnikov. »Kristus še dandanašnji kaže oblačilo svoje svete cerkve bolj ko kdaj prej raztrgano, zlasti med obilnimi rodovi slovanskih narodov« (Slomšek).

Rimski papeži si že tisoč let prizadevajo, da bi razkolne kristjane zopet zedinili s katoliško cerkvijo. Doslej so že okoli 4 milijone Slovanov zedinili s katoliško cerkvijo, a pridobili bi jih bili še veliko več, ko bi bili dobili več podpore pri katoliških narodih. In kdo je najbolj poklican sodelovati pri tem velikem delu? Katoliški Slovani, torej tudi Slovenci. Škof Slomšek se je tega zavedal in je v ta namen leta 1852. ustanovil »Bratovščino sv. Cirila in Metoda«, ki je še zdaj ohranjena na Štajerskem v lavantinski škofiji. Goreči duhovniki na Moravskem so to bratovščino prav v Slomškovem duhu izpopolnili in preuredili (l. 1891) v »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Device Marije.« Središče »Apostolstva« je Velehrad na Moravskem. »Apostolstvo« je razširjeno

na Moravskem in Češkem (okoli 70.000 udov); lansko leto se je vpeljalo v ljubljanski škofiji (15.000 udov) in letos v zagrebški nadškofiji.

»Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« dela popolnoma v duhu sv. slovanskih apostolov za utrjevanje in obrambo sv. vere v domovini, obenem pa z molitvijo in dejansko ljubeznijo podpira vse, kar more pospeševati zedinjenje ločenih bratov s katoliško cerkvijo. »Molitev in miloščina sta dve peruti, po katerih leti evangeljski glas po vsi zemlji« (Slomšek). Oboje je v »Apostolstvu« lepo urejeno.

Udje »Apostolstva« imajo naslednje male in lahke **dolžnosti**: 1. Molijo v namen »Apostolstva« vsak dan Očenaš in Češčenamarijo s pristavkom: »Sveta Devica Marija, sv. Ciril in Metod, prosite za nas!« Ta molitev se lahko opravi tudi pri skupni molitvi, po angelskem češčenju ali po rožnem vencu. 2. Plačujejo najmanj 24 vinarjev na leto. Prispevek je zato tako majhen, da se morejo tudi manj premožni udeleževati tako bogoljubnega dela; premožnejši bodo gotovo radi še kaj več prispevali. 3. Udje duhovskega stanu darujejo vsako leto vsaj eno sveto mašo v namen »Apostolstva«, za njegove žive in mrtve ude. Kjer je kaj več zanimanja za »Apostolstvo«, tam se priporoča, naj bi udje poskrbeli, da se vsako prvo soboto v mesecu opravi sv. maša v počeščenje Brezmadežnega Spočetja Device Marije za zedinjenje vzhodne cerkve.

Za tako bogoljubno delo so sv. oče Leon XIII. udom dovolili naslednje **odpustke**: Popolne odpustke dobijo udje pod navadnimi pogoji 1. na dan sprejetja; 2. na praznik sv. Cirila in Metoda (5. julija) ali v osmini; 3. na praznik Brezmadežnega Spočetja Device Marije ali v osmini; 4. ob smrtni uri, če skesano kličejo ime Jezus vsaj v srcu. — Odpustke 100 dni dobijo udje enkrat na dan, če skesano in pobožno molijo Očenaš, Češčenamarijo in

Čast bōdi Očetu itd. s pristavkom: »Sveťa Devica Marija, sv. Ciril in Metod, prosite za nas!«

Udje se vpisujejo pri svojih dušnih pastirjih. Za nabiranje udov in prispevkov naj se v zmyslu društvenih pravil v vsaki župniji napravijo skupine z nabirateljem ali nabiralko na čelu. V ta namen se lahko osnuje odsek v Marijini družbi ali v podobnih društvih. Podobice in druge tiskovine se dobivajo pri tajniku »Apostolstva«, (dr. F. Grivec, Ljubljana, Semeniška ulica).

24. Apostolstvo in slovenski škofje.

Škof Slomšek je bil med Slovenci najbolj goreč častivec sv. Cirila in Metoda. »Bratovščina sv. Cirila in Metoda« za zedinjenje vzhodne cerkve mu je bila najljubša izmed vseh velikih del, kar jih je ustvarila njegova gorečnost za blagor domovine in katoliške cerkve. »Apostolstvo« je v Slomškovem duhu izpopolnjena »Bratovščina sv. Cirila in Metoda«. Ljubljanski knezoškof Anton Bonaventura so leta 1896. in 1897. v Sarajevu urejevali časopis »Balkan«, ki je imel isti namen kakor ga ima »Apostolstvo«. Letos so naročili, naj se »Apostolstvo« vernikom večkrat priporoča. Lavantinski knezoškof Mihael Napotnik so leta 1906. izdali pastirski list v proslavo sv. Cirila in Metoda z željo, da bi se poživila »Bratovščina sv. Cirila in Metoda«.

25. Apostolstvo in naša krščanska organizacija.

»Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« je velikega izobraževalnega in vzgojnega pomena. Prihodnost Jugoslovanov je odvisna od uspehov »Apostolstva«. Zato je »Slovenska krščanska socialna zveza« v Ljubljani jeseni leta 1909. vrsto svojih predavanj začela s predavanjem o cerkvenem zedinjenju (5. oktobra). Predaval je predsednik S. K. S. Z. državni poslanec prof. dr. Krek. V predavanju je rekel, da je ohranjenje Avstrije in evropske krščanske izobrazbe odvisno od tega, če se premosti prepad med

Katoliškimi in razkolnimi Slovani. Pozval je vsa izobraževalna in druga podobna društva, naj prirejajo predavanja o važnosti vzhodnega cerkvenega vprašanja. Nazadnje je prav toplo priporočil »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« (»Slovenec« dne 6. oktobra 1909). Zato je naročil, naj letos vsa naša društva slavijo god sv. Cirila in Metoda na način, ki pristoja velikima apostoloma cerkvene edinosti.

26. Molitev in miloščina.

Slišali smo že, kako lepo pravi Slomšek, da sta molitev in miloščina dva poglavitna pripomočka za cerkveno zedinjenje.

1. Častimo torej prav goreče sv. Cirila in Metoda, goreča apostola in mogočna priprošnjika za cerkveno edinost! Izkazujmo se jima hvaležne s tem, da po »Apostolstvu sv. Cirila in Metoda« odločenim bratom in sestram v naročje sv. cerkve pomagamo (Slomšek).

Častimo v ta namen sv. Rešnjje Telo! Tudi v nezedinjeni vzhodni cerkvi imajo še sv. R. T. Naj bi Jezusova ljubezen ogrela srca naših ločenih vzhodnih bratov! Pristopajmo v ta namen k sv. obhajilu, darujmo sv. mašo, molimo uro molitve v ta namen! Posebno na god sv. Cirila in Metoda in v osmini pristopajte radi iz tega namena k sv. obhajilu. Udje Apostolstva in bratovščine sv. Cirila in Metoda se takrat lahko udeleže popolnega odpustka.

Srce Jezusovo! Kralj bodi tistih, ki jih loči razkol, in pokliči jih nazaj v zavetje resnice in k edinosti vere, da bo kmalu en hlev in en pastir.

»Apostolstvo« se zateka v varstvo Device Marije. Sv. Ciril in Metod sta jo tako goreče častila in tudi naši razkolni bratje je še niso pozabili. Ona je naše upanje. Vzhodna cerkev je bila nekdanj najslavnejše Marijino kraljestvo. (Beri knjigo »Marijino kraljestvo na jutrovem«.)

2. Za zedinjenje vzhodne cerkve je vse polno misijonskih naprav, ki nujno potrebujejo naše po-

moči. Vzhodnim Slovanom je treba vzgojiti dobrih domačih duhovnikov-misijonarjev, zidati cerkve in šole, izdajati katoliške knjige in časopise. Doslej so te misijone vzdrževali Francozje. Poslej to ne bo več mogoče. Misijoni bodo propadli, ako jih ne podpremo. Tisoči neumrjoočih duš so v nevarnosti. Ti misijoni (med Bolgari i. dr.) so bili doslej od nas skoraj popolnoma pozabljeni. P o p r a v i m o , k a r s m o z a m u d i l i !

Ne bojmo se, da bi zaradi tega kaj trpela naša domovina. Saj smo udje katoliške, vesoljne cerkve. Apostolska gorečnost sv. Cirila in Metoda naj nam bode v živ zgled. Delo v duhu »Apostolstva« bode tudi domačemu delu prinašalo blagoslov, pospeševalo bode v domovini dejansko ljubezen in krščansko požrtvovalnost.

Ob 1025 letnici Metodove smrti nikar ne pozabimo, da je nekdam tako cvetoča domovina sv. Cirila in Metoda postala misijonska dežela, ki nujno potrebuje naše pomoči. Veliko število Bolgarov v solunski okolici se je leta 1860. zedinilo s katoliško cerkvijo. Darovi za (bolgarske) misijone v domovini sv. Cirila in Metoda se lahko pošiljajo kar »Apostolstvu« (Ljubljana, Semeniška ulica).

Sklep.

Verni Slovenci! Spoznali ste, da »Apostolstvo (bratovščina) sv. Cirila in Metoda« časti sv. slovanska apostola tako kakor nas je učil škof Slomšek. Združite se v »Apostolstvu« (bratovščini) in pomagajte nadaljevati delo sv. Cirila in Metoda. Kolikor večja bo naša apostolska bratovščina, toliko močnejša bo truma vojskovavcev Kristusovih za edinost kraljestva božjega na zemlji (Slomšek), toliko bolj se bo deta častila sv. Ciril in Metod, apostola prave vere in cerkvene edinosti.

Ob grobu sv. Cirila so pobožni Rimljani noč in dan prižigali luči in nad grobom so naslikali njegovo podobo. Tako naj tudi naša živa vera nikoli ne

ugasne; sveti naj tudi tistim, ki so se od nje ločili in naj jim pomaga, da najdejo pot k pravi veri in cerkvi. Naše življenje pa naj bode podoba, posnetek življenja sv. Cirila in Metoda.

V pravi cerkvi, o Gospod,
združi ves slovanski rod!

Letno poročilo

o „Apostolstvu sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Device Marije“ v ljubljanski škofiji za leto 1909.

V preteklem letu je Bog na priprošnjo Device Marije in sv. Cirila in Metoda nepričakovano obilno blagoslovil delovanje Apostolstva. Apostolstvo se je v ljubljanski škofiji vpeljalo meseca julija leta 1909. Do konca istega leta se je vpisalo in celoletni prispevek plačalo okoli 10.000 udov; prav natančnega števila udov še nismo mogli dognati, ker iz nekaterih krajev še zdaj nismo dobili natančnega poročila. Udje so takole razdeljeni po posameznih župnijah in krajih (vprašaj pri številki pomeni, da nam je znano le približno število udov):

Stolna župnija v Ljubljani 156 udov; oo. lazaristi (cerkev Srca Jezusovega) 1085; Sv. Peter v Lj. 981; Sv. Jakob v Lj. 197; frančiškanska župnija v Lj. 23; Križanke v Lj. 76. — Ajdovec 18; Bohinjska Bela 92; Bela cerkev 155; Brdo pri Lukovici 35; Budanje 51; Cerklje pri Krškem 236; Cirknica 47; Dobrava 17; Dobrova 20; Dol 80?; Duplje 30; Godovič 42; Gora nad Idrijo 108; Gorje 20; Homec 105; Hotedršica 90; Hotič 15?; Idrija 100?; Javorje nad Loko 50; Kamnik 140?; Komenda 40; Kopanj 88; Kranj 196; Kresnice 31; Sv. Križ pri Litiji 31; Kropa 20; Št. Lenart nad Loko 100; Ljubno 57; Logatec 196; Mengeš 656; Mirna peč 27; Moravče 33; Nevlje 16; Novo mesto 52; Peče 24; Predoslje 159; Radovica 152; Ribnica 31; Sela pri Kamniku 25?; Sela pri Šumbregu 47; Selca 109; Srednja vas v Bohinju 510; Stopiče 203; Suhor 118;

Svibno 38; Škocjan pri Dobravi 28; Šmartno pri Litiji 333; Šmartin pod Šmarno goro 67; Zgornji Tuhinj 234; Vavta vas 30?; Ustje 20; Vič 21; Št. Vid pri Zatičini 188; Vinica 31; Vranja peč 30?; Zalilog 30; Zavrac 14; Žabnica 191. — Dunaj 81; Gradec 210. — Manjše število udov imajo: Adlešiči, Leše, Planina, Podraga, Trzin, Zapoge i. dr. Iz nekoliko župnij, v katerih je bilo Apostolstvo že leta 1909. vpeljeno, nismo dobili nobenega poročila. Upamo, da bomo iz dotičnih župnij prejeli poročilo obenem za leto 1909. in 1910.

V naštetih župnijah se je število udov leta 1910. večinoma zelo pomnožilo. V mnogih župnijah se je Apostolstvo leta 1910. na novo vpeljalo, n. pr.: Bohinjska Bistrica, Borovnica, Breznica, Cerklje na Gor. (853 udov; Sp. Brnik posebej 182), Črni vrh nad Polh. gradcem, Dobrepolje, Dobrniče (okoli 300), Dragatuš, Fara pri Kostelu, Hinje, Št. Jernej, Ježica, Kamna gorica, Kranjska gora, Sv. Križ pri Kostanjevici, Škofja Loka (okoli 600), Polhov gradec, Postojna, Sodražica, Sostro, Št. Jurij pri Kranju, Šmarje, Štanga, Trnovo na Notr., Tržič, Višnja gora, Žužemberk (nad 500) i. dr.

Apostolstvo je torej že vpeljeno v več kakor sto župnijah ljubljanske škofije; upamo, da se bode polagoma vpeljalo sploh v vseh župnijah.

Meseca junija 1910 je Apostolstvo štelo okoli **15.000 udov**. Ob godu sv. Cirila in Metoda se bode število udov gotovo še zelo pomnožilo.

»Apostolstvo« deluje tudi za napredek krščanske izobrazbe in vere v domovini. Tudi to delo »Apostolstva« je bilo nepričakovano blagoslovljeno. »Apostolstvo« je izdalo štiri lepe knjige, navedene na ovitku te knjižice.

Nabrani prispevki.

Leta 1909. je imelo Apostolstvo skupnih dohodkov 3010 K 14 vin., stroškov (za podobice in druge tiskovine) 594 K 20 vin. in 100 K mora ostati v poštni hranilnici; torej je bilo na razpolago čistih 2315 K 94 vin. Ta svota se je takole razdelila: Misijonom v Macedoniji 350 K. bolgarskim misijonom

Asumpcionistov 1015 krc., katoličanom vzhodnega obreda v Bosni 200 K, Velehradski Akademiji 250 K, Slovencem v tujini 200 K. Torej je ostalo v blagajni 94 vinarjev.

Škofijski odbor je z dovoljenjem ljubljanskega knezoškofa in na željo osrednjega odbora (na Velehradu) sklenil, da bode redno večino dohodkov porabljal za misijone in misijonske naprave, nekoliko pa za Slovence v tujini. Ljudstvo samo je dalo povod temu sklepu, ker svoje prispevke najrajši v ta namen daruje.

Kazalo.

	Stran
Sv. Cirilu in Metodu. Zložil Silvin Sardenko	1
1. Mladost sv. Cirila in Metoda	3
2. Sv. Ciril in Metod med Kozari	5
3. Razkolni patriarh Focij	6
4. Sv. brata povabljeni na Moravsko	7
5. Sv. Ciril iznajde slovanske črke	8
6. Moravsko in Panonija	9
7. Sveta apostola na Moravskem	10
8. Sv. Ciril in Metod med Slovenci	11
9. V Rimu	12
10. Smrt sv. Cirila	13
11. Sv. Metod ob Cirilovi smrti	15
12. Sv. Metod se vrne k Slovincem	16
13. Sv. Metod — mučenik	16
14. Sv. Metod na Moravskem	17
15. Sv. Metoda tožijo v Rimu	18
16. Metodova poslednja leta	18
17. Metodova smrt	19
18. Metodovi učenci pregnani z Moravskega	20
19. Sv. Ciril in Metod — svetnika	20
20. Sv. Ciril in Metod — apostola	21
21. Sv. Ciril in Metod — častivca Matere božje	21
22. Kako naj častimo sv. Cirila in Metoda	22
23. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem De- vice Marije	24
24. Apostolstvo in slovenski škofje	26
25. Apostolstvo in naša krščanska organizacija	26
26. Molitev in miloščina	27
Sklep	28
Letno poročilo o „Apostolstvu sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Device Marije“ v ljubljanski škofiji za leto 1909	29

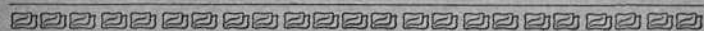
Različne tiskovine „Apostolstva“

sprejemne podobice,
vpisovalne pole, knjižice

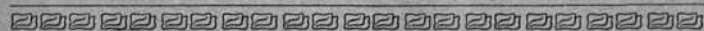
se vedno dobijo pri

„Apostolstvu“ v Ljubljani, Semeniška ulica.

Tiskovine „Apostolstva“ se dobivajo tudi v prodajalni „Katol. tiskovnega društva“ (Ničman) v Ljubljani. Lepe podobice sv. Cirila in Metoda po 3 K 100 komadov.

Delo za „Apostolstvo“ (nabiranje udov in prispevkov) naj se v zmislu pravil (§ 3 b) povsod po možnosti razdeli med zaupnike (nabiravce in nabiravke); ustanovijo naj se skupine z nabiravcem ali nabiravko na čelu. — Nekateri Marijine družbe so osnovale odseke za razširjanje „Apostolstva“.

Darovi za vzhodne (bolgarske in druge) misijone se lahko pošiljajo na naslov:

„Apostolstvo“ v Ljubljani, Semeniška ulica.

V Ljubljani se darovi lahko oddajajo v zakristiji cerkve Srca Jezusovega (oo. lazaristi).

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda

pod zavetjem Device Marije

v Ljubljani, Semeniška ulica

je izdalo naslednje knjige:

Marijino kraljestvo na Jutrovem. Spisal Silvin Sardenko. —

Cena 50 vin., na 10 izvodov en izvod zastoj. — Knjiga obsega dve krasni pesmi in 12 lepih beril o češčenju Matere božje na jutrovem. Vsa knjiga je pisana krasno, preprosto in poljudno, prepletana z lepimi zgodbami in nauki; vsak jo bode lahko razumel in bral z velikim veseljem. Knjiga je primerna za darilo ob raznih priložnostih. Izmed občinstva nam prihajajo obilne pohvale o tej knjižici, ki je razveselila in ganila preproste in učene. — Ves dobiček se bode obrnil v namene „Apostolstva“.

Sv. Ciril in Metod, apostola prave vere in cerkvene edinosti. Cena 14 vin., 10 izvodov K 1·20, 100 izvodov K 11.—. — To je naj-

boljši slovenski življenjepis sv. slovanskih apostolov; tvarina je lepo pregledno razdeljena v 26 kratkih poglavij. Knjižica je primerna za mladino in za odrasle, za preproste in izobražene. Ves dobiček se bode obrnil v namene „Apostolstva“. Glej drugo stran ovitka.

A. M. Slomšek o sv. Cirilu in Metodu. V knjigi so zbrani

prelepi Slomškovi spisi o sv. Cirilu in Metodu in o naših vzhodnih razkolnih bratih. Knjiga je važno dopolnilo k prej omenjeni knjižici; vsak Slovenec naj bi jo prebral. V njej je mnogo lepega gradiva in lepih misli za cerkvene in društvene govore. Knjigi je pridejan zgodovinski pregled o češčenju sv. Cirila in Metoda med Slovenci. Založila Katol. Bukvarna.

Slovanska apostola. Zgodovinska igra v petih dejanjih. Spisal Silvin Sardenko. Založila

Katol. Bukvarna; cena K 1·20. — Ta igra je po vsebini in obliki tako lepa, da se bode povsod priljubila in postala prava ljudska igra; predstavlja se lahko ob najrazličnejših priložnostih. Prirejena je za samomoške vloge. Pisatelj in izdajatelj („Apostolstvo“) želita, da se vsaj del čistega dobička od vsake predstave obrne v namene „Apostolstva“.

Podobe, podobice in kipe sv. Cirila in Metoda, razglednice itd. s sliko sv. Cirila in Metoda

ima v veliki izbiri v zalogi

Metod Melicharek na Velehradu (Morava).